F 128
.5
.N78

LIBRARY OF CONGRESS

THE LIBRARY OF CONGRESS

UR EN EMIGRANTS ANTECKNINGSBOK.

NÅGRA SANNINGAR OM AMERIKA

AF

VILHÄLM NORDIN.

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTROMS FÖRLAG.

[19021]

F128
.5
.N78

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI
1902.
Printed in Sweden

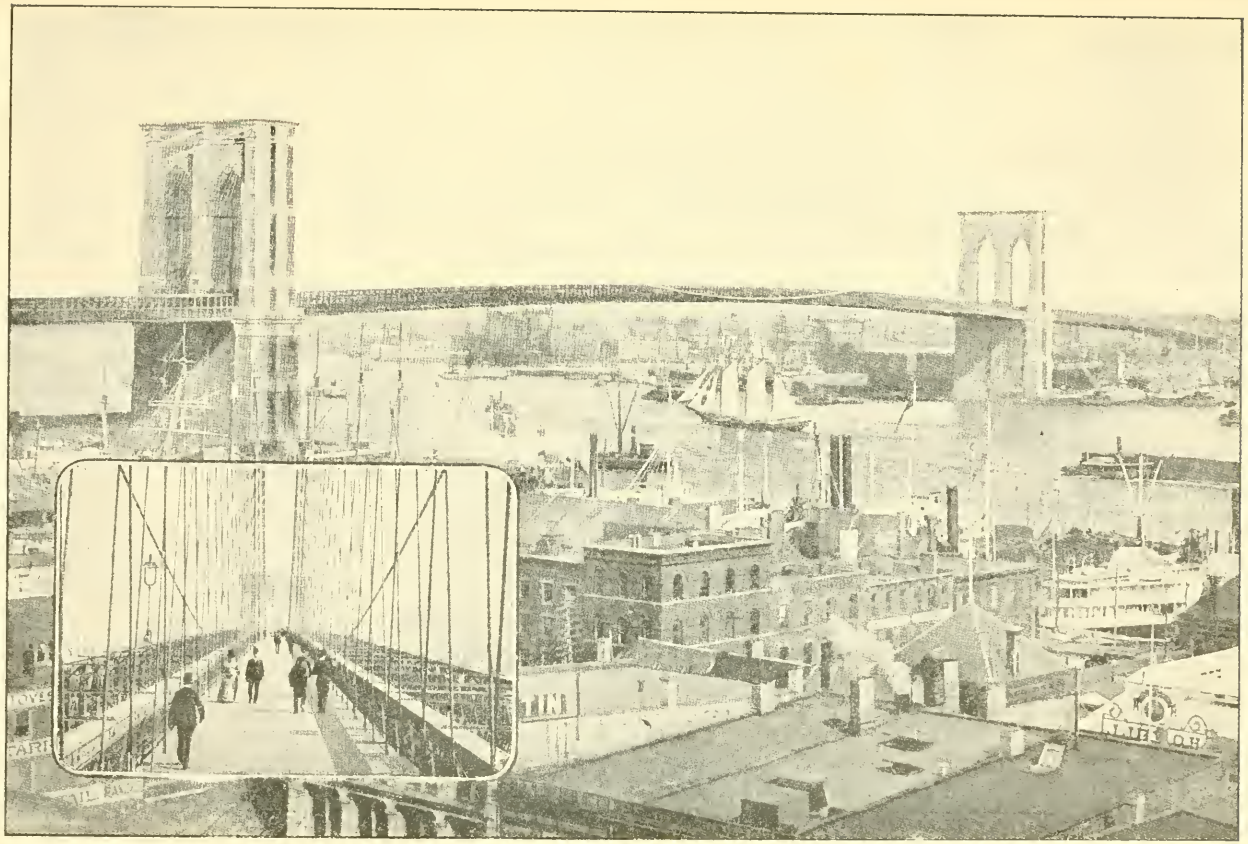

Newyork: Brooklynbron.

Kort förord.

Dessa anteckningar vilja endast vara, hvad de äro: en rättfram och osminkad kritik öfver en del amerikanska förhållanden, den svenska allmänheten till tjänst. Emigrationen slukar alltjämt massor af svenskar, som icke ha en aning om hur det i verkligheten är därborta, ty emigranter få i allmänhet icke tid att göra reseskildringar — eller skämmas de helt enkelt att tala om, hur de haft det! — och turisten ser företeelserna från en från emigranten alltför aflägsen synpunkt. Detta är skrifvet af en emigrant, och hvarje tilltänkt utvandrare skall ha godt af att läsa det, innan han eller hon begynner studera ångbatslinjernas färgrika affischer.

Författaren.

OM LANDSMÄNNEN.

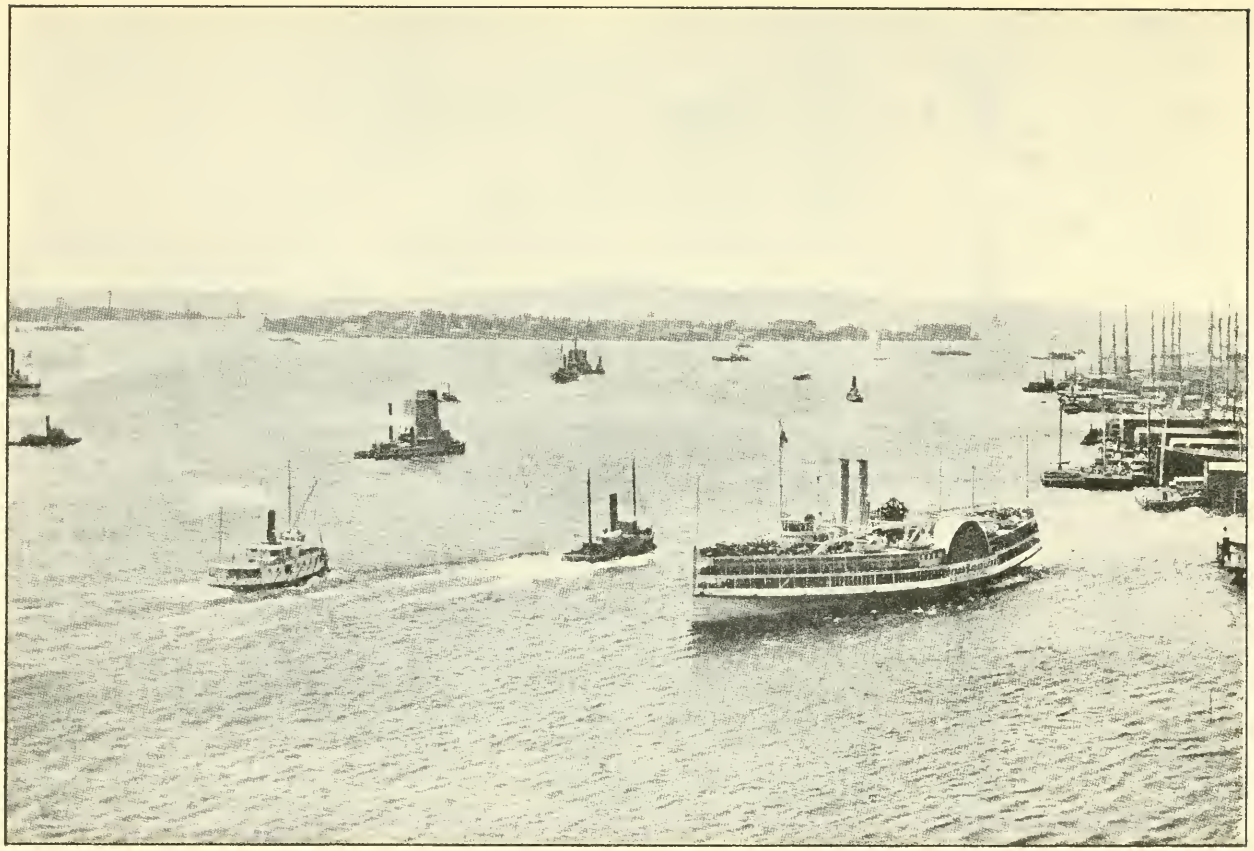

Newyork.: Östra floden sedd från Brooklynbron.

"Femtio dollar i månaden och allting fritt."

I min svenska post fann jag en gang bland annat en hufvudstadstidning innehållande en emigrants skildring af öfverresan till Förenta staterna. Tidningens namn har intet väsentligt med saken att göra, men jag skulle gärna vilja se pannan på författaren till den naiva reseskildringen.

Den skrifvande herrn berättade mycket ordentligt om lifvet ombord på ångaren och var stundom riktigt poetisk. Så långt var allting godt och väl. Emellertid föll han för frestelsen att stenografera en del af det vidlyftiga pratet, de återvändande svensk-amerikanernas storprat. Resultatet i vanlig skrift blef häpnadsväckande.

Idel rosenknoppar sköto upp mellan de gröna raderna. Man fick veta, att två arbetare hade lifnärt sig på en 30 à 40 cent i veckan, eller något i den vägen. Att en vanlig karl ej kan äta sig mätt på mindre än 3 till 4 dollar i veckan, berättades ej för den lättrogne skribenten. Rosenknopparna blefvo större och fagrare, och slutligen slog en ut och blef till en prunkande jätteros. Vår erfarne förtäljare satte punkt, lade från sig cigarren och nedskref en kraftrad af följande innehåll: "En betjänt som kan språket, erhåller 50 dollar i månaden".

Vi sutto i Brooklyn vid litet dryckjom, några i Amerika under ett tiotal år beprófvade landsmän och jag. Vi läste och kände, att den gyllene åldern var återkommen — sagoåldern. Så skrattade vi trött. En af oss svor till kort och bestämdt. Så togo vi in ett nytt lag och drucko ur. Så skildes vi åt utan många ord men i godt samförstånd. Hvar och en af oss hade gjort färden till det förlofvade landet och fått den beskärda delen af vidlyftiga historier — vi hade läst verklighetens kommentarier till historierna också.

"En betjänt som kan språket, erhåller 50 dollar i månaden" — och naturligtvis fritt vivre — 186 kronor i månaden och allting fritt! Följaktligen tar John Kvickbom, som står i kryddbod i Grönköping, tjugufem lektioner i engelska och reser till Amerika för att bli betjänt.

Han kommer till New York, har 5 dollar på fickan, är nära på väg att bli hemskickad, slipper slutligen igenom tack vare sina käcka men på orätt ställe placerade *yes* och *no* och sina röda kinder. På det med kakerlackor och annan ohyra välförsedda emigranthemmet tar han in och betalar 25 cent pr natt för en snuskig bädd samt 20 till 25 cent pr måltid. Hvilka priser jämförda med valutan äro oförskämda.

Fjärde morgonen växlas sista dollarn, och John Kvickbom talar om, att det är så och så och frågar den barmhärtige, djupt religiöse värden, om det kan vara ondt om betjäntplatser. Värden vet inte, men man kan gå till Pearl street nummer 45, Fria arbetsbyrån, eftersom man är "grön" och inte har godt om pängar.

John Kvickbom går att möta femtilappen. Placerad på skandinavernas bänkar ser han sig omkring och börjar få aningar om verkliga förhållanden Hundra mindre väl klädda karlar mumla i den stora salen. Bakom sig varsnar Kvickbom några "jungfrur", som också vilja bli förmögna. Framför sig har han några rader råbarkade irländare talande hjälplig engelska, men John Kvickbom urskiljer endast *no* och *yes*. På vänster hand sitta tyskar högvis. Närmast omkring sig har han svenskar, norrmän och danskar.

Det börjar bli synd om Kvickbom. Han har tämligen snygga kläder, och hans tankar påminna honom hånfullt om det ståtliga afskedstagandet utanför kryddboden i Grönköping. Han skrapar med nageln bort en liten fläck från rockkragen och söker att se obesvärad ut.

En man af tvetydigt utseende kommer in i fonden och går fram till en af de båda pulpetherrarna. Alla halsar sträckas en half tum.

"Diskvaskare, 8 dollar i månaden och fritt!" På engelska.

Tveksamt resa sig några rufshåriga platssökare. Den tvetydige mannen pekar utan ceremoni på en af de stående. Den utpekade vaggar fram till pulpeten, samtalar med den tvetydige i lågmäld ton, ruskar på hufvudet och går tillbaka till sin plats.

Kvickbom förstod ingenting och förstår ingenting ännu, då diskvaskarämbetet för andra gången kungöres ledigt. Men den tvetydige tar en man med sig och går.

Stackars Kvickbom, han lär sig snart förstå, med hjälp af en

mera lystringsvan landsman, att genomsnittslonen för ett "grönhorn" är 10 dollar pr månad.

Flera arbetsgifvare komma under dagens lopp, och ingen frågar efter femtidollarbetjänten men väl efter språkkunskaper. Kvickbom reser sig en gång, då en man önskar en annan "man till hjälp i stall", som landsmannen vid sidan öfversätter det. Framkallad begriper han inte ett jota men är på väg att bli antagen, då den svenske pulpetherrn, som känner till den där stallhjälpen, kommer emellan och lofvar att skaffa honom något lämpligare.

Den svenske pulpetherrn är mycket hygglig, tycker Kvickbom, och det ha flera tyckt före honom, men mera kan inte göras för oskulden från köpingen än detta: en tysk specerihandlare från Brooklyn antar honom dan därpå som tredje *clerk*. Månadslönen blir 10 dollar och fritt. Arbetstid från 5 på morgonen till 9 på kvällen med undantag af söndagen, då boden hålles öppen från 6 förmiddagen till 1 middagen, mellan hvilka tider Kvickbom får sofva i en ålderdomssvag säng i ett oeldadt rum mellan de båda kamraterna.

Arbetet finner Kvickbom vara nog för en oxe. Han går och bär antracitkol till tysk-amerikanska hushåll, från tidigt på morgonen till sena kvällen, i ur och skur, med ledvärk och omtöcknad hjärna, för 10 dollar i månaden, och han bör vara tacksam, ty han blef favoriserad på Fria arbetsbyrån i New York City.

Det blefve för långt att följa John vidare — han heter numera endast John —, att anteckna alla hans vansinniga utbrott öfver otydliga adrässer och stenkastande gatpojkar, att skrapa ihop alla förbannelser öfver den där herrn, som skref så vackert om Amerika i en hufvudstadstidning. Det blefve för långt, alltför långt, att följa honom upp till *hofmästarbefattningen* hos någon mangmilljonär, hvilken befattning kräfver en ända ut i fingerspetsarna fulländad gentleman med mångårig vana inom facket och inbringar kontant — 50 dollar pr månad! Förstå vi hvarandra nu?

Amerikafebern och dess sviter.

Jag är den siste att råda landsmän att packa för Amerika. En och annan har väl gjort ett eller i bästa fall ett par tusen dollar på tio mödosamma, glädjelösa år, men det stora flertalet gör ingen lycka alls numera — och ju längre man stannar, desto omöjligare blir man för det gamla landet. Det är visserligen sant, att *mycket skickliga* arbetare inom vissa yrken, ifall de komma in i sina fack, förtjäna bra med pängar, men jag säger ändå: res inte!

Men det är ju så, att när en ung bonddräng fått reda på att han kan förtjäna något mera på andra sidan det stora vattnet, då *skall* han öfver. Det finnes ingenting så envist som en ung bonddräng med amerikatankar i hufvudet. Det är lönlöst att varna honom. Det är en ren galenskap att välmenande säga, att han lefver i större lycka än miljoner af den fjärran Västerns arbetare. De ha ju högre löner! Hvilket icke kan bestridas, och därför . . .

I morgon kommer dessutom en Anders eller Pär hem från "Amerikat" med en stor koffert och är klädd i ulster med många fickor eller i ljus rägnrock med sammetskrage. Han har inom sig själf fördömt det nya landet mer än jag vågar tänka mig och gnidit och försakat, men väl hemkommen till det gamla igen ler han medlidsamt och mystiskt åt våra "små förhållanden", så går han ifran sina amerikanska vanor och "bjuder" på en hel liter brännvin — han skulle ej ansett sig ha råd till det i Amerika —, och så börja munnarna gå, och i öfvermorgon lider ett halft dussin ynglingar i beväringsåldern af amerikafeber, hvilken kan kureras endast på andra sidan Atlanten.

Och tjänstflickorna sedan! Har det inte blifvit en dogm utom allt tvifvel, att de svenska tjänstflickorna därute röra sig i siden, att de samla guldslantar om dagen samt sofva på äjderdun och drömma om efterhängsna milljonärer-friare om natten! Förvånans-

värdt, att inte alla Sveriges kjolklädda inbyggare vinkat afsked åt oss i Göteborgs hamn.

Emellertid, blomstrande svenska flickor med snöhvita förkläden och välkammadt hår! Jag har sett åtskilliga af era systrar därborta i torsdagsstass — torsdagen är vanligen alla tjänstflickors "utedag" —, jag har sett dem i grannlåtsfärgadt oäkta siden och falska smycken (kan ni inte se dem?), har sett dem på kommissionskontoren och i arbetet, har sett deras kinder blekna af och sjunka in, har sett deras tröstlösa försök att tillägna sig den infödda amerikanskans franka och blixtrande sätt, hvilket sällan verkar fördelaktigt och aldrig blir äkta hos en svenska, och jag har slutligen sett hur mycket talet om att svenskar äro så ansedda i Amerika i själfva verket är värdt.

Landsmännen som nation betraktade ha intet särskildt öknamn, åtminstone ej i New York, och de äro i allmänhet kända för sin anspråkslöshet och ärlighet, hvarför de antas som tjänare i familjer, hotell och dylikt, för att ej tala om farmeri, men hvad nationalitet och värdesättning för öfrigt beträffar inrangeras de af genomsnittsamerikanen — som läser i de dagliga tidningarna, att han står främst i allt — bland jordklotets lägre folk. Det är så. Också är det endast få svenskar som göra sig mera bemärkta därborta, de som föra våra färger i Förenta staterna äro vanligen *low class Swedes* och ha ingen ärelystnad.

Ja, jag är inte artig, och mången svensk-amerikan skall kalla mina omdömen både omogna och orättvisa, oaktadt han i tysthet erkänner, att jag kommit sanningen närmare, än hvad smickraren gör. En annan försöker slå mig till marken med det faktum, att så många, som af den aldrig stillade hemlandsåtrån drifvits hem igen att förstöra några års besparingar, återvändt till det fjärran landet.

Well! Dessa ha varit ute för länge, de ha blifvit amerikaniserade, de ha fått oron i kropp och själ och förälskat sig, oftast mot sin vilja, i half-vagabondlifvet i "de tappras och de frias land". Tro mig, de flacka och fara likadant utan plan eller ro inom Förenta staterna. De äro oftast ogift eller frånskildt folk och lefva den ena dagen med, den andra utan sysselsättning och medel, och de försöka alla yrken, hvilket endast där kan gå för sig.

Men äfven de gifta umgås med hemreseplaner och bära ständigt en känsla af att ett i så många afseenden lyckligare land en gång var deras i väl och ve. Emellertid göras icke transatlantiska familjflyttningar så lätt: — Vi skulle bra gärna vilja hem, men

biljätterna göra så stort grepp i besparingarna, och — här afklippas funderingarna hastigt: — hvad skola vi göra där föröfrigt?

I den frågan ligger något som hvarje tilltänkt utvandrare skulle beakta, innan han ger sig i väg. Man reser ut och arbetar sig så småningom in i de nya förhållandena, men trefnaden vill inte riktigt följa med, och då komma hemtankarna och med dem slutligen det där tröstlösa: — Hvad skall jag göra därhemma? Ty si! man har i nittionio fall af hundra afvikit från sin forna bana och blifvit någonting, vanligen någonting i svenska öron föga klingande, någonting som betalar sig hjälpligt *där* men icke *här* — man har gjort sig omöjlig för det gamla landet.

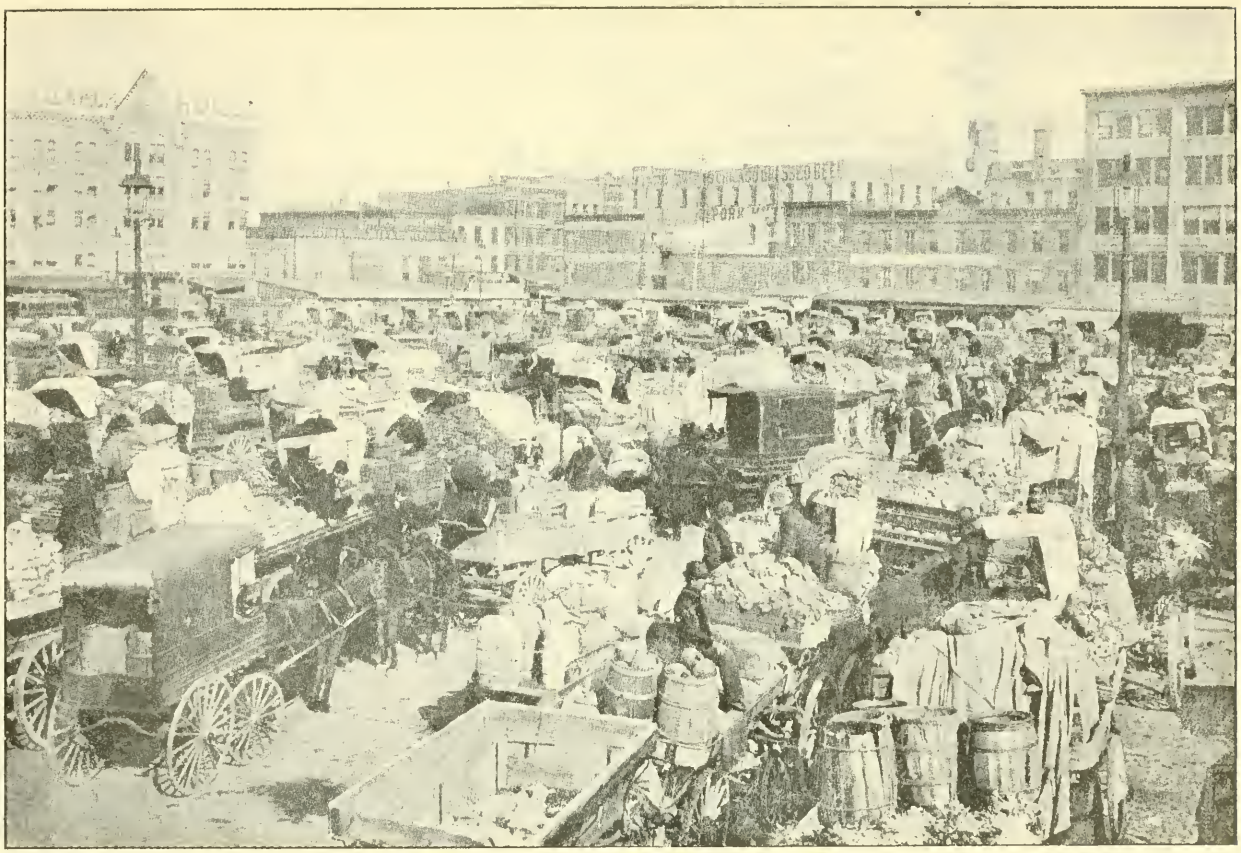

Typisk torgscen i New-York.

Ute bland och hemma hos landsmännen.

Atlantic avenue är svenskarnas egen gata i New York. Litet hvarstädes i Brooklyn kan man finna svenskar, men dit skall man gå för att med säkerhet träffa dem — till den flacka Atlantic avenue, som lik så många andra brooklyngator påminner om gammal småstad.

Den är bred och har naturligtvis elektrisk spårväg, men med de tarfliga husen och förfallna planstenstrottoarerna erbjuder den ett trist utseende. Där finnas svenskt apotek och svensk bokhandel, svenska kapell och svenska krogar samt allehanda mindre af svenskar drifna affärer. På trottoarerna talas stundom ärans och hjältarnas språk, men oftast på landsmålarens sätt, och då blir språket inte vackert. Det är måhända i medvetande däraf som så många svenskar i Brooklyn hällre använda amerikansk slang sinsemellan, än de begagna modersmålet.

Inne på saloonerna och i biljardrummen tar man emellertid helt af sig masken. Jag blef införd på några sådana ställen under min första tid i det nya landet "för att ha lite' roli't bland landsmän", men jag hade inte roligt alls och drog mig mycket snart in i mitt skal. Hvilket otvifvelaktigt är det bästa en nykomling i Amerika kan göra. Att betala en dollar för en halfva punsch lockade dessutom ej, och den bruna whiskyn, som kunde göra den frommaste till en råbarkad sälle, frestade mig ännu mindre; återstod så ölet, hvilket skulle ha smakat riktigt godt under inbjudande serveringsförhållanden.

Nej, utelifvet därborta har ingen slöja af fantasi öfver ihåligheten, man må vara i sällskap med landsmän eller främlingar. Atminstone skall hvarje ditkommen stockholmare se saken så. Detta förhållande har emellertid, när det kommer till kritan, något godt med sig, ty därpå beror, att mången ung man, som hemma rätt

ofta och gärna sag nagra vänner kring bålen eller flaskan — jag talar ej om viljelösa slarfvar och hjälplösa drinkare — så smaningom drar sig alldeles ifrån så kalladt "fästande" och i stället köper sina kläder kontant.

Hur förhåller det sig nu med hemlifvet? Det är en känd sak, att hemlifvet i stora städer är i aftynande tillstånd, men i den stora metropolen i fråga ligger det på sotsängen eller existerar icke alls. Dock hålla de mera bekymmerfria svenska familjerna i Brooklyn, hvarest, som jag antydt, de flästa newyork-svenskarna bosatt sig, ännu sina hem som hem och ej såsom filialer till affärerna. Jag minnes med välbehag några svenska kvällar i Brooklyn, och de komma mig nu att glömma många obehagliga erfarenheter, som jag eljes gjorde bland landsmännen.

Hur skulle jag kunna på tal om glada kvällar undgå att komma ihåg "öfverraskningspartierna"? "Man har inte roligare än man gör sig", lyder ett gammalt ordspråk, hvilket måtte ha gett upphofvet till dessa tillställningar.

Ett "öfverraskningsparti" vänder såtillvida upp och ned på vanliga förhållanden, att det gör gästerna till värdar och värdinnor och värden och värdinnan till gäster, men kvintessansen ligger måhända i dess ringa kostnad lika mycket som i öfverraskningen. Så här enkelt går det till:

Några kalashungriga själar, som inte varit "borta" på en månad, leta upp några andra själar, som inte afvisa ett förståndigt förslag, och så är fällan färdig. De utvälja därpå i största hemlighet ett lämpligt offer, bestämma dag och timme och slutligen hvad hvar och en skall medföra som bete.

En lördagskväll vid sjutiden öfverraskas familjen P. vid "suppern" af tio bullrande bekantingar bärande mindre och större paket och påsar. Om mrs P. händelsevis blir vid dåligt humör och gör några protester, är det ingen som ser eller hör, utan: — här ä' bullar, och här ä' ost och smör, och här ä' ägg te äggtoddarna, och här ä' whiskyn, och så vidare. Så att mrs P. tar snart mr P:s exempel i akt och dunkar de objudna gästerna vänskapsfullt i ryggen, och så begynner kalaset med detsamma och blir vanligen muntert nog, och ett par dar efteråt står det omtaladt i "Nordstjärnan", med namn och allt.

Och det offentliga lifvet. Nagra svenska tidningar, mästadels innehållande gammalt nytt, utges. Den allmännast kända är den nyss omtalade "Nordstjärnan". Svensk scenisk konst har intet eget tak öfver hufvudet — om det öfver hufvud ens kan bli tal om svensk scenisk konst i New York. Väl bildas ryckvis ett eller

annat sällskap, som då hyr sig inne någonstädes en dag eller en vecka för att ge "Värmländingarna" eller något stycke af Blanche, men föreställningarna, vanligen efterföljda af bal, tåla visserligen ingen kritik. Konserter med delvis svenskt program ges äfven, och de lyckas ej sällan riktigt väl.

Mycket mera finnes ej att säga om Sveas söner och döttrar i den fjärran staden, ty de lefva där "som folk gör mäst", de slukas upp af och flyta med den stora ström i hvilken hvarje liten droppe är ett obetydligt människolif. De undvika för öfrigt om möjligt hvirflarna såväl som de stora, svarta stenarna, där åskådaren ser de mera fängslande synerna; de flyta ej i kungsådran men utmed stränderna, där skådespelet är af allmännaste innehåll.

Jag önskar dem, efter allt, god lycka — alla landsmän i den rastlösa Västern —, på samma gång som jag på det bestämdaste afråder hvarje god svensk att dit emigrera.

ALLMÄNNA IAKTTAGELSER.

Karaktäristiskt gatparti: Broad street, New-York City.

En tripp i New York City.

Hvar gång min tanke återgår till Nya världen, till det land där, som ännu lockar skaror af emigranter och om hvilket den undangömdaste dikesgräfvare i Gamla världen vet så mycket grant, har jag svårt för — det må synas ansträngdt eller ej — att hålla mig för skratt. Men jag höll mig för skratt där, och för att inte komma i ofördelaktigt ljus gör jag likaledes nu.

Vi tala ju om Amerika, hvilket här är liktydigt med Förenta staterna, det modärna Kanaans land. Store Moses! jag icke blott såg utan fördes in där och förundrades storligen.

Det är i New York, Förenta staternas största, viktigaste och mångsidigaste stad, jag vill införa min läsare, och vi skola vandra tillsammans för att först och främst se oss omkring. Jag vill efter bästa förmåga vara er ciceron — ni är nämligen alldeles grön på platsen, då er tjänare däremot har trampat och knuffat sig fram där under en tidrymd af ett år, ett enda år, men långt och innehållsrikt som fyra, ty det var hundåret.

Innan vi begynna vår lilla orienterande tripp — stor kan den efter amerikansk måttstock inte bli —, måste vi komma öfverens om att förståndigast begränsa oss. Vi välja utan tvekan den lifligaste delen af världens största stad, den del, som lokalt kallas endera New York eller New York City eller Manhattan — till skillnad från öfriga delar, Brooklyn m. fl. —, men som vi här uteslutande vilja benämna *New York City*, därmed slopande det endast undantagsvis brukade Manhattan och på samma gång görande det möjligt att utan missförstånd använda den för hela staden allmännast gängse benämningen *New York* — heter numer egentligen Greater New York.

Alltså en tripp i New York City, och här slå vi ned för att genast komma i lokalstämning, vid entrén till Brooklynbron, där

elektriska sparvagnarna svänga vådligen och Park row, strax till vänster, öppnar sitt svarta gap, sändande ut skränande ekon och tjocka dunster från det mörkaste Bowery.

Om salig Dante vaknade upp och af ett nutida öde fördes i närheten af Bowerys dunstkrets, skulle han svepa kappan tragiskt omkring sig, borra den hvassa hakan djupt i bröstkorgen och mumla: "I som här inträden, låten hoppet fara!" Jag säger bara: se Bowerys skönhet och lyssna till lätena men rör vid ingenting.

Park row är, som ni finner, en gata och Bowery, dess fortsättning, likaså, men hvad newyorkern menar med Bowery, det skojskojande, skamlösa, men öppet florerande Bowery, börjar i och med Park rows första hörn uppe vid nyssnämnda spårvagnskurfva.

Allt blir genast larmande, stinkande och hopgyttradt, så mycket mer som trafiken här har en viktig farled, men vi ta pa oss likgiltiga miner.

Några meter ofvan våra hjässor passera tåg, som det tyckes oafbrutet, och skramlet är tillräckligt att uppväcka döda. På själfva gatan, under luftjärnbanornas rasslande, gnisslande oväsen, rusa kabel-spårvagnar, kräla huslika flyttvagnar, vända och vrida sig långa strängar af alla andra slags hjuldon, och på trottoaren — ja, här kompletteras denna troligen mycket väl imiterade förgård till de osaligas boningar.

Det måste vara ganska osaligt att bo här, och det är sannerligen inte himmelskt att här promenera. Vi kryssa mellan brådskande människor af alla kulörer, vi smittas af oron och sträcka i väg som för lifvet, och ni, ovan vid det oupphörliga väjandet, blir efter litet emellan och kolliderar än med en negers stärkskjortpaket, än med en tysk matronas äggpåse, hvilket föranleder er att höfviskt lyfta på hatten i stället för att på yankeemanér snäsa: — *Look out for yourself!* Och för hvart tionde steg antastas vi af en hes ruffian, som hväser sitt fördömda: — *Halloh, landsman!*

Hvarje bodägare har nämligen halfva lagret på trottoaren och ett äckligt legohjon, eller en hel klunga af dem, som fått till lifsuppgift att ofreda folk och svära på att den och den boden är den "billigaste och bästa i världen, sir". De peka på oss med käppar, de rycka oss i rocken, och vika vi af direkt åt den lifsfarliga gatan, törna vi vid rännstenskanten emot en blind eller enbent, eller stjälpa öfver ända en vandrande boklåda, eller frestas af någon smutsig italienares fruktkärra, eller dyka vi rätt in i folksamlingen kring en munvig patentsmåsaksförsäljare.

Men detta är, som jag antydde, endast förgården till Inferno. Skola vi gå in? Här finnas godt om ställen, hvarest "föreställning

pågår nu" under sjudundrande musik, men vi måste förtära något, och har ni lust att dricka "skvättar" efter kreti och pleti ur odiskade glas? Eller tror ni, att nöjet uppväger risken af att få några "utknackningsdroppar" i ert öl eller vin? Eller vill ni måhända på bekostnad af ert närvsystem drömma sällt vid en pipa opium? Eller kanske ni skulle roas af att sist spela bollens roll vid en "utsparkning"? Nej, vi öfverlåta åt andra att praktisera i Bowerys innandömen, så mycket hällre som jag icke kan åta mig att lotsa säkert.

Här finnas sämre teatrar, goda och dåliga varitéer samt allehanda kuriösa humbugstillställningar, men i nio fall af tio hamnar nöjessökaren i en *dive*, där öl, vin och kvinnogunst säljas och öfverhettade främlingar, i synnerhet sjömän, plockas och alltför ofta äfven vingbrytas, så att flykten därifrån måste ske per ambulans . . .

Hvad sade ni? Huru det kan gå för sig, och hur jag vet det så säkert? Min bäste vän, det där hör till de offentliga hemligheternas område, hvilket är mycket vidsträckt här i landet. Ibland händer dessutom, att tidningarna rikta sin uppmärksamhet på något så hvardagligt som en boweryskandal. Då får man äfven veta, hur det kan gå för sig.

Den sista historien, jag fick del af, handlade om tre unga flickor — ålder: 16, 18, 19 —, som hade druckit karbolsyra vid "självmordshörnet", beläget några steg från ett näste, kändt för sitt ständiga lager af helt unga synderskor — därborta kan ni se både hörnet och nästet för öfrigt, det senare allt fortfarande annonserande inför all världen. Af den historien blef emellertid en annan historia.

Det befanns att polisen, den för sin ärlighet och dygd i Amerika drygt betalade, stått i komplott med diveägaren. Ingen mindre än distriktskaptenen själf hade under en längre tid egenhändigt uppburit klingande andel af hvarje större "vinst" — så behagade ställets bålde herre säga ordet *rån!* — i skurkaffären, och den sextonåriga flickan, som ej blef kvitt sitt unga lif, kunde under polisförhöret för sin del berätta, hur hon för att fa gå osedd nödgats sticka mången kvartsdollar i handen på ordningsmaktens lägre representant, konstapeln.

Sådant förklarar delvis, hur det kan gå för sig, allt som går för sig i det emanciperade samhället vid Hudsons mynning.

Att detta är ett *fritt* land, blef jag en gång öfvertygad om af en kryddbodpojke, som trots mina protester tvingade ned i en öfversvämmad rännsten en kvinna bärande ett barn. Han trängde fram sin grisiga kärra midt på trottoaren och bad mig i förbifar-

ten gå till ett mycket hett ställe och sköta mina egna affärer. Han visste förmodligen, att patrullerande polismannen vid tillfället höll på att äta äpplen hos hans principal.

Vi befinna oss nu midt i den lägre Östsidans labyrinter, ty här ungefär är midten af Bowery, och lägre Östsidan, den krälande, allt ondt stinkande, består just af några tusen öfverfyllda människoboningar — de kalla dem så — på hvar sida om Bowery. Gränserna äro obestämbara, och det kvittar er för öfrigt lika. Ni vill endast ha någon idé om hur de lägre klassernas folk i allmänhet presentera sig i det förlofvade landets metropol, hvarför vi utan vidare styra in på hvilken tvärgata som hälst här.

Det är en lördagskväll på eftersommarn, och Fahrenheit visar + 95, hvilket i förening med den egendomligt kvafva newyorksatmosfären är nog att drifva ut alla vätskor ur en syndares kropp. Också vaja palmbladsfläktorna utan uppehåll i alla händer, och alla engelska fönsterna i de röda, här ej öfver åtta våningar höga tegelhusen äro uppskjutna och öppningarna proppfulla af halfnaken mänsklighet. De smäckra, totalt konstlösa smidesjärnbalkongerna, som med sina lodräta stegar ej få anlitas annat än vid eldsvåda, äro äfven och alla förbud till trots besatta. Den stora rästen af svettande njuter sin heta tillvaro utomhus, och då det ej kan bli tal om några luftiga gårdar, naturligtvis mäst på, om och om igen! den stackars, skamfilade, bespottade trottoaren.

Se trottoaren och ha medlidande! Smutstatuerade barn sitta högvis i vår väg och leka med gamla skor eller tömda konservburkar, när de icke sparka sig fram på rullskridskor eller hänga öfver afskrädespytsarna — hvilka nästan allestädes i New York ha sin plats på trottoaren — och forska efter ruttna tomater att slänga i synen på hvarann.

Kvinnorna ha arrangerat sig på utflyttade stolar eller gamla lådor samt på frontdörrstrapporna. De flästa äro mödrar, som i glädjen öfver moderskapet ge sina minsta den intimaste ans inför all världens ögon. Männen hänga omkring här och där, armbåga på stolskarmar eller dåsa mot räckverken framför jordvåningarna. De spotta i kapp, tugga tobak eller röka ur sura majspipor, tala ljudligen och öfvertygande om sina sysselsättningar och hvad dessa inbringat under den förflutna veckan, men först och sist höra vi deras breda — öfversatt till svenskan: "Gud förbanne" och "son af en hynda".

Samma lefverne hvar vi ga härnere. Öfverallt, att dömma efter hvad vi se och höra, patrask från alla nationer, öfverallt stank och otrefnad.

Vissa gator äro dock mera i ögon och öron fallande lifliga, hvilket gäller för de åt handelns och tjufvarnas gud Merkurius i synnerhet helgade. En af dem på måfå, och kom ihåg, att det är lördagsafton. Ägna ej mycken uppmärksamhet åt månglare vid rännstenskanten och förvåna er inte öfver att pojkarna göra brasor af madrasser och gamla tunnor midt på gatan, utan vänd ögonen mot ljuset från de små glasskåpslika butikerna, som puta ut och pösa upp sig i trängseln för allt hvad de äro värda.

I hörnet dominerar en af förgylldt skyltverk och slipadt glas glänsande *saloon* marknaden. Saloonen är Amerikas sig alltid lika krog, men hvem som hälst kan gå in och går in. Ja, det påstås att republikens politik har mycket att göra här i öl, whisky och "fri lunch". Men politik hör ej till saken just nu. En titt öfver eller under de små klaffdörrarna är däremot på sin plats. — Från en hög disk utminuteras flytande gudsgåfvor åt de öfver en grof träbom hängande gästerna. Värden, en tjocknäst irländare, och hans biträden singla i väg glasen på den glatta diskskifvan som man kastar ben åt hundar. Därmed menas bara, att man tar seden dit man kommer — såvida man inte har seden med sig hemifrån. Ogarderad vid andra långväggen står frilunchdisken med fat fyllda med lifvets nödtorft skuren i skifvor och tärningar. Vi kunna ej undgå att till slut observera ett dussin stormagade spottkoppar — ett dussin af de milljoner, en stor tobakstuggande nation behöfver.

Nästa glasskåp glittrar af juveler och klockboetter. Diamantringar från tjugufem cent och uppåt, klockor från en dollar, hvilket säger, att en Abraham, Isak eller Jakob sitter och plirar innanför.

Strax intill tillkännager en hvit-, röd- och blårandig påle, att barberaren här slagit upp sina öfriga bopålar, men olyckligtvis är det en italiensk billighetsrakare, icke värd de fem cent, han begär. Jag kan ej ge honom den komplimang, som Förenta staternas figaro i allmänhet är värd. Denne figaro i allmänhet tar goda tio cent och rundlig tid men aldrig den tunnaste skifva ur nästans kind. Och hvilken rengöringsprocess! Man ligger på rygg i den bekväma stolen och blir tvättad och smord ånyo och pudrad och bortskämd som — ja, det gör detsamma hvad som.

I cigarrboden spelar man kort utanför disken och för öppna dörrar. Man sitter i byxor och undertröja och reser sig ibland för att expediera ett paket tobak eller en hemmagjord cigarr, och man talar tyska och engelska blandvis. Den grant målade indianen saknas ej utanför dörren. Han är gjord af trä och går på trissor, men det synes, som om han tänkte.

Grannen här heter Sing Yeung — amerikaniserad kinaman — och förtjänar goda slantar på tvätt och strykning. Titta genom dörröppningen! Han har ett par landsman till hjälp i sitt lilla *Caundry*, och alla tre arbeta på den dominerande rasens stärksaker, så hårpiskorna dansa på ryggarna. Hyllfacket är helt upptaget af små välinslagna paket, hvart och ett försedt med en mystisk, handtextad papperslapp — eller rättare en half papperslapp, hvars motsvarande hälft kunden innehar. Elaka "utländska djäflar" hviska om att de där lapparna innehålla utdrag ur ett poem, ett poem långt som kinesiska muren och skrifvet på befallning af kejsaren i det himmelska riket och till hans ära, men sadant få vi inte tro, ty de sma gulingarna — fulingarna själfva tillfrågade om saken ta på sig en strålande flickmin och förtälja, att krokodilfötterna äro endast nummer.

Så gå vi förbi ett litet smutsigt ostron- och mathal till "restaurant", passera en judisk slaktarbod och stanna slutligen mot vår vilja och förtörnas mänskligt midt i ett kaos af potatistunnor, grönsakskorgar, lådor och kvinnfolk. Är detta ett fritt land, så är också dess speceri- och diverschandlare män, som förstå att ta sig friheten. Hela trottoaren är fullplockad med varor, biträdena springa ute på trottoaren och sälja, de slänga kålblad och skämd potatis omkring sig, åt kunder och icke kunder att halka på, och ändå går ingen in att kalla bandets chef vid fula men välförtjänta namn!

Utkomna ur kryddkrafsarens trottoarfilial stöta vi åter på laga förhinder men denna gång af angenämare slag. Det är stor barnbal utanför apoteket vid nästa hörn. Det hoppar och dansar i ljuset från apotekarns storbukiga, illuminerade skyltflaska, de där som alltid påminna om styrbords och babords lantärnor. Hvad tycks? Le inte så blaseradt, ty så sprittande liflig positivmusik kan till och med en musikaliskt bortskämd stockholmare nunna med i — jag har alltid för mig, att ni är stockholmare —, och se nu de där småflickorna, som nyss deltogo i gatans osmakliga lekar, hvilken förvandling de undergått! Det är en dans med turer, och den påminner än om vaggande kväsarvals, än om utmanande varietébalett, men göra inte dessa smidiga amerikanska flickebarn ett gracernas spektakel af den likafullt! Skada bara att scenen är så fördärfligt illa belägen.

Ja, min djupt intresserade vän, jag har litet på hjärtat angående den "amerikanska flickan" — man säger icke "kvinnan" här —, på hvilken min tanke nu så osökt föll, men det är alldeles för lett ändå, hvarför jag föreslår, för det första, att vi tala om

Posthuset i New York City.

hänne en annan gång, för det andra, att vi på sagboksmanér i just en liten momang flytta oss några dar fram i tiden och hoppa upp en arla morgonstund i en "bältlinjevagn", på väg uppstads. Ni går in på förslaget.

Den gamla hederliga ringlinjekollegans kampar lunka så småningom mellan fabriksbyggnader och gasklockor. Vid hvarje tvärgata se vi till höger Östra floden och uppfånga tvärs öfver vattnet en skymt af Brooklyns hopgyttrade husmassor. Efter att vid några hörn ha gjort prisvärda försök att kasta af passagerare svänger vår gammalmodiga vagn slutligen in på Första avenyn och har några engelska mil i fronten.

Utsikten blir mera storstadsmässig. Första avenyn, en af New Yorks bredaste stråkvägar, sträcker sig framför oss i solskenet, stiger ganska imponerande till en viss höjd och faller utom horisonten. Så i stort sedt, men vid närmare synande upptäckas ännu alltjämt de röda "tenementhusen", de konfyst hopträngda butikerna, de sig alla friheter tagande medmänniskorna, och, eau de Cologne! alltfort stinker Östsidan mer än vi våga lukta.

De många utkörare- och arbetsvagnar, som gärna styra in på denna generöst tilltagna gata, fängsla dock större delen af vår uppmärksamhet, hälst som de tidt och tätt blockera vår väg, hvilket alltid åstadkommer något liknande ett upplopp. Då klatscha körsvennerna med tungorna och piskorna och nedkalla förbannelse öfver narrar, humrar, söner af hyndor etc., då samlas hundra personer förutom kvinnor och barn att se på i det stora hela ingenting, och då förvånas främlingen öfver en nyfikenhet, som riskerar allt blott för att få komma riktigt in i röran och bli tillfredsställd.

— Öfvergång till Femtinionde gatan!

Hvarför inte? En halftimmes åktur på en sig öfverallt lik gata kan vara nog. Vi anförtro oss således åt kabelsystemet, det vill säga ta en af dessa anmärkningsvärda vagnar, lika allmänna här som telefoner i Stockholm — vi hoppa på en kabel-spårvagn och föras med plikta-för-fortkörningsfart korsstads mot citys midt.

Ni ser den fingerbreda rännan midt emellan spåren. Titta skarpt några centimeter djupare — just nu, när vår vagn stoppar ett ögonblick vid Andra avenyn för att undvika kollision och på samma gång uppta ett dussin damer —, och ni varsnar ett tjockt, mörkt streck, som löper framåt på svart jord. Det är kabeln, den starka hästen, som drar jag vet ej hur många små envåningshus lika vårt och rymmande hvartdera i medeltal sextio tillfälliga hyresgäster.

Tredje avenyn. Observera motormannens enkla men ansvars-

fulla arbete. Han står på främre plattformen och svänger tvänne vefvar från och till, med den ena reglerande "greppet", med den andra bromsarna. Eftersom han nämnes motorman, existerar en motor, men den hjälper endast till att gripa och bromsa: kabeln är pudelns kärna — se vidare någon teknisk tidskrift!

Så i tur och ordning avenyerna Lexington, Park och Madison eller Fjärde, som stapla upp långa rader af fyra- och femvåningshus med reserveradt yttre. Vi korsa fortfarande Östsidan, men den har förändrat sig till sin fördel. Allt här är renare och bullret liksom dämpadt, ty i dessa trakter residera de många pänningar ägande. Först vid Femte avenyn, gränsen mellan Öst- och Västsidorna, komma vi midt upp i grädden emellertid, eller bättre bland gräddkannorna, då ju den förra för länge sedan dunstat ut ur citys kvalm. Men mer än de milljonärers boningar med fällda gardiner lockar och vinkar här något annat, och det är allrasomvackraste Central park.

Skyndom på apostlarnas vis! Känn, det doftar af gräs och allehanda träd och örter, och himlen — kan ni inte citera någon naturpoet? Inte jag häller, men är icke allt ganska godt ändå! Att de haft tid och rum och förnuft att åsidosätta för någonting så idylliskt i denna de filistéers stad, är måhända märkligast af allt. Några korta minuter föra oss lyckligt bort från gatornas ve, men timmar, dar skulle det ta att se och beundra hvarje däjligt hörn i denna öfver all kritik höjda anläggning.

Asfaltstigar, icke dammande och inte alls prosaiska, löpa uti alla riktningar. Än följa de på bägge sidor de breda körvägarna eller stjäla sig ned till rent af paradisiska insjöar, där pilen speglar sig från morgon till kväll och diverse simfåglar paddla mellan små roddbåtar, än klättra de uppåt bärgen, göra nyfikna krökar kring någon bärså gjord för två, stupa på hufvudet genom en gömmande låg tunnel af bara grönt, dansa ringdans utför första bästa sluttning och kasta sig ned i gräset i skuggan af ett sällskap gigantiska löfträd, som spridt sig i en gammalengelsk parksänka för att ruska hufvud och konversera om tider, som gått.

Här finnas ugglevikshöjder och djurgårdsbackar, profbitar af Linnéparken, stora gröna fält, upplåtna för fårhjordar och bollspelande ungdom; här spruta fontäner, en större än Molins men ej så originell, och det är godt om statyer af vittra män och fosterlandshjältar från olika åldrar och nationer; här finnas en rik zoologisk trädgård, ett präktigt konstmuseum, och ligger ett värdshus vid en korsväg i ett skogsbryn.

Medan vi vandrat omkring bland de få förmiddagspromene-

rande och stött på ganska litet af allt det där — ingenting i Central park är stadsmässigt hopträngdt utan framträder behagligt så småningom —, ha våra ögon då och då stirrat frånvarande mot åtskilliga små lustiga turar, som skuttat i gräset utefter stig och väg och burrat upp sina yfviga svansar. Här sitter nu en med händerna under hakan och bevakar uppmärksamt våra rörelser, där kommer en annan med krusande zigzagskutt för att ta emot frukostbiten direkt ur en besynnerligt näpen frökenhand . . .

Ekorrarna i Central park äro de älskvärdaste och tokroligaste ekorrar i världen. De utföra oefterhärmliga konststycken för en beta bröd och dansa spansk vals för en nöt. De bidra lika mycket till trefnaden här som det gröna på mark och träd, hvarför det är oss lika tungt att säga farväl åt dem som åt all denna gröna härlighet midt i en mästadels ytterligt prosaisk stad.

Vi lämna parken på samma sida som vi gingo in, men högre upp, vid Sjuttiandra gatan, och vika af till höger, alltså nedåt på Femte avenyn. Längre uppstads finns intet särskildt nytt att se, och Västsidan ha vi inte tid med, den är förrästen ganska lik Östsidan, ruffig närmast floden — där Hudson — och gradvis stigande till det bättre mot gränslinjen i Öster, som är här, som är stolta Femte avenyn, de "fyrahundras" gata.

Vi konfronteras ändtligen på allvar med planetens rikaste mäns boningar, hvilka vi så vårdslöst förbisågo nere vid parkhörnet. Titta ordentligt, i händelse att ni aldrig mer skulle få tillfälle att se dem. Ni tittar på mig i stället . . . Hvarför ser ni så snopen ut? Jo, ni väntade något minst dubbelt så styft som vår ståtliga palatsräcka hemma vid Strandvägen och finner någonting, som i hastigt påseende är jämförligt med en rad af helt vanliga sammanbyggda stenvillior.

Milljonärshusen här äro ej mycket olika vanliga amerikanska privathus, som byggas för *en* familj och därför byggas jämförelsevis små, men de sakna lyckligtvis den enformiga, man skulle kunna säga döda hållning, som är så karaktäristisk för många "privata" gators huslängor. Det finns något hos dem, som, då man verkligen börjar att betrakta, drar på ett angenämt sätt. Vi ga och förälska oss i dessa nätta fasader, den ena olik den andra, men alla så vårdade och om hemtrefnad talande. Äfven de mäst excentriska fönsterpartier eller skenbart omotiverade torndekorationer synas vara hemma hos sig.

Nedkomna till Femtinionde igen se vi emellertid snedt öfver den öppna platsen till höger salig Cornelius Vanderbilts ryktbara hus, som gör anspråk på palatstiteln. Att det imponerar en smula,

beror dock mera på dess fria läge än på dess ståtlighet. Ni har i alla händelser fått något annat i kikaren på närmaste håll.

Er hals opponerar sig synbarligen mot den stora mänskliga nyfikenheten. Naturligtvis måste ni, och jag med, räkna alla våningar i hotell Netherland — ända upp till den femtonde. Komna till jord igen hvila vi upp oss med att räkna på grannen Savoy, som haller fattiga elfva.

Härefter förvånas inte öfver någonting. Och förlåt att jag talar som en far till er; ni är ju "grönhorn".

Snart råka vi åtskilliga spirkyrkor, som efter gammal vana söka att dominera de högre regionerna, men endast S:t Patriks katedral, katolikernas förnämsta gudshus, synes ha någon nämnvärd framgång. Vid hvart och hvartannat gathörn reser sig en profan stenjätte för att räkna flyttfåglarnas vingpännor. Ett godt stycke ned på avenyn träffa vi öfverjätten, som kallas Waldorf-Astoria och lik de flästa giganterna tjänstgör som hotell. Det faller sig svårt att finna våningsantalet här, till följd af de många kuporna och kupolerna högst uppe, men det blir något på tjugu, och för öfrigt är det vidden, som gör detta öfverlägsna hotell så i ögonen fallande kolossalt. Står Waldorf-Astorias väldighet tydligare för era ögon, då jag upplyser, att det kan härbärgera 1800 personer eller 1300 mer än Netherland? Bekvämt, observera!

Amerika är stort i fråga om halsbrytande företag och siffror, och de senare tala väl i alla land, men här öfverrösta de stundom den auktoriserande kvinnliga smaken. Se hit, min följeslagare, i det här modehandelsfönstret illustreras och styrkes mitt påstående af en damhatt, monterad med 5- och 10-dollarsedlar! Det är siffror, som icke blott tala utan skrika, skrika från en hufvudbonad ämnad för det delikatare könet, att mr Dollar är den store, allsvåldige nationalguden i frihetens och löftets land. Och den hatten behöfver inte hänga länge i skyltfönstret, ty Femte avenyns affärer anses harmoniera med den goda tonen, men det säges också, att i dessa butiker, som äro hvarken många eller stora och existera på få men stora kunder, icke två lika saker finnas, hvarför vi trösta oss med att endast en kvinna kommer att formligen sätta ett pris på sitt hufvud.

Så låtom oss kasta ett öga eller två på de eleganta ekipagen, som här icke oroas af surrande, hvinande spårvagnar, annat än vid gatukorsningar, eller af tunga lastfordon, annat än undantagsvis, utan ila ostörda i putsad prakt öfver jämnaste asfalt.

Femte avenyn igenkännes bäst på sin vagntrafik. De tvåhjuliga hansomdroskorna med *handsome ladies* innanför frontdubbel-

dörrarna täfla med familjekupéer och ståtliga jaktvagnar, och de små smäckra parkvagnarna och doktorsdroskorna på bicykelhjul kokettera utmanande bakom unga hästar, men — automobilerna slå allt. Lätta och smakfulla te de sig, och de ila nästan ljudlöst, framåt såväl som bakåt, och, det bästa af allt i en stor stads trängsel, de kunna stoppas nästan ögonblickligt och lika ögonblickligt backas. New Yorks automobiler stå mycket högt, och många hundra äro i dagligt bruk.

Men låtom oss nu för rimlighetens skull anta, att vi ätit frukost, med isvatten och kaffe, samt middag, med isvatten och te, ty vi ha hunnit ända ned till Madison square, hvarest Broadway eller "hufvudgatan" på snedden korsar vår aveny.

Vi dras med strömmen, fortfarande nedåt, men in på Östsidan igen, och förlora ej därpå. Broadway, som dock icke är så *broad*, är den lifligaste bland gator. Ungefär från denna punkt — vi passera strax Tjugonde gatan — och ända ned till Battery park går också Broadway som en pulsåder genom Förenta staternas förnämsta affärsdistrikt eller nedre delen af New York City.

Byggnaderna stå nu endast i få fall under tiovåningslinjen och äro mästadels från grund till tak upptagna af större gross- och minutaffärer. Från hvarje upptänklig plats skrika granna skyltar emot oss. Butikfönsterna äro proppfulla med varor af alla slag och kulörer, hvar sak försedd med tydlig prislapp. Ett slags dragningsmedel af osund natur användes rätt ofta och i synnerhet af "realiserande" herrekiperare. Jag menar sättet att på rutan fästa nära nog pornografiska illustrationer. Något ännu mer karaktäristiskt är, att hvarenda butikägare annonserar sina varor till halfva priset — en måste ha utrymme till kommande säsong, en annan säljer endast proflager, en tredje vill ge er era pängars värde o. s. v. i rödt, hvitt och blått på sant yankeemanér.

Ju längre ned, desto mer lif och rörelse. Vi trängas mellan trashankar och gentlemän, tidningspojkar och spänstiga flicksnärtor, kvinnor sköna, kvinnor fula, bärande falska eller äkta diamanter. Alla skynda här som exempelvis på Bowery, men det är mera tyngd, ett slags affärsmässigt allvar i Broadways människoskaror, och vi tycka oss höra den stora pänningstadens hjärta slå.

På gatan tilltar trafiken i oroväckande grad. Det ser ut, som om citys alla hjul måste fram den här gatan. Flera kabellinjers spårvagnar, som här mötas på väg till eller från Battery, ställa i synnerhet till mycken oreda. Vi komma just i tillfälle att bevittna en kollision mellan en af dem och en hansom. Den höga tvåhjulingen går öfver ända med häst och allt, men endast kusken

knackas från sansen mot asfalten. Det var en mycket vanlig händelse, men ni är nyfiken och vill invänta ambulansen, ehuru jag försäkrar, att ni redan sett det bästa af spektaklet. Nej, *så* kvick är inte ambulansvagnen . . . Det är brandkårens larmande klockor vi höra. Måhända blir här något af på kvällskvisten. Se bara, hur snällt allt viker trots trängseln. Där komma tvänne ångsprutor hvisslande som små ilskna lokomotiv. De köra åt City hall till. Galopplarmande klang — och pipoljud. Skynda på — kanske någon skyskrapare är dömd . . .

Den kvällen fingo de intet. Ni fick se en vacker utryckning i alla fall; ungefär som i modärna Stockholm, var det inte? Endast förvånande att vi inte förr än nu råkat händelser med sken af äfventyr. Brandkåren och ambulanserna brukar en vanlig dödlig i New York sällan undgå att möta två à tre gånger om dagen. Jag minns en dag, då de knappt räckte till. Det var, när hotell Windsor gick upp i rök och ned i grus.

Windsor var en sådan där hjälplös "eldfälla", som hvilket annat af de stora uppstadshotellen eller nedstadsaffärspalatsen är ännu i dag. Det brann tills det föll ihop, och folk brändes inne som råttor midt på ljusa dagen eller hoppade som vansinniga från fönsterna rätt ned i gatan. Men på platsen reser sig nu ett ännu större hotell.

New Yorks babelska byggnadssätt vore *allright*, om det inte lämnade så mycket arbete at slumpen i händelse af eldfara. Brandchefen har protesterat fler än en gång och förklarat sig oförmögen att lära sina män flyga, men detta synes endast haft till följd, att skyskraparna ökats både i höjd och antal.

Här från lilla City halls lilla park ha vi väl hundra i sikte. Till höger om Brooklynbrons spårvagnskurfva — börjar ni att känna igen er? — sträcker sig den famösa "tidningsraden": The Worlds, The Tribunes, The Times' o. s. v. palats, det förstnämnda dominerande med gyllne kupol. De jäktande tidningspojkarna och de från brooklynvagnarna och till rusande skarorna erbjuda ett så putslustigt pygméskådespel som hälst. Nedkomna på Broadways sista bit, som enligt husnumren är dess första, vandra vi emellertid med känslan af att något vidunderligt står i begrepp att falla öfver oss.

Vansinnigt höga, fyrkantiga pelare af ljusgrå sten markera New Yorks viktigaste gatas första halfmil från hafsviken. De ha blifvit kallade palats, men de äro hvarken palats eller hus, ty de äro pelare, fyrkantiga, nakna, prosaiska stenpelare, urhålkade våningsvis och genombrutna af hundratals fönster, fönster, som, så

En ordinär skyskrapare.

här i skumrasket, ofvanför tionde våningen likna fängelsegluggar och ofvan tjugonde nästan försvinna för våra rakt upp till väders riktade blickar. Vid en tvärgata varsna vi en koloss, som de bägge tornlika påbyggnaderna inberäknade vädrar en eller ett par våningar ofvan den trettionde. Emellertid göra alla dessa sagolika strukturer icke det intryck, man tänkt sig. De äro nästan utan undantag så regelbundet enformiga, att vi hvad det lider börja tumma klockkedjorna och undertrycka gäspning efter gäspning.

Gamla Trefaldighetskyrkans urtafla visar också kvarten öfver sex. Alla kontoren — här finnas bara kontor — äro stängda och fönsterna mörka. Pelarna sofva och mana till sömn. Lika om ej mera sömningifvande verka de mörka murarna utefter Wall street, börs- och bankgatan. Vändande ryggen åt kyrkan har ni en god vy af denna lilla men världskända gata med dess solida bankhus, somliga vittnande om respektabel ålder. — Gäspa inte så förtvifladt! Det borde åtminstone intressera er att kasta en kort blick på en storaffärernas centralplats. Ni kan försöka er lycka där en annan gång. Därnere spelade mången spekulationens spel och vann milljonärstiteln, där vågade mången allt och förlorade allt, och så skall det gå till i morgon igen inom dessa opartiska murar.

Den ögonskenliga dödsfaran försvinner i och med vårt lyckliga anländande till Battery park, och fastän själfva parken ej precis är ägnad att pigga upp folk, lifvas vi här af friska pustar från hafvet. Hvad riktigt ren luft är skön ändå! Lyktorna ha tändts och den vanliga lasten af soffsittare anländt, så vi stanna framför den lilla bronsgubben strax intill Castle garden: John Ericsson.

Ni tittar utåt viken och ser melankolisk ut. Ja, därute står Friheten. Hon har en tre engelska fot vid mun, och det är väl därför hännes tolkare lägga så stora ord i den . . . Ni tycker, jag borde säga någonting vackert om hänne; det vore så lämpligt just nu. Men hon har aldrig sagt något åt mig. Jag fann hänne alltid stum, stel och oförklarlig som en sfinx.

England i Amerika.

Idéassociationerna äro för egendomliga ibland . . . I Linköping hälsades jag en gång välkommen till — "Lilla Paris". I New York fick jag dagen efter ankomstdagen reda på att Förenta staterna är liktydigt med "Större Tyskland", hvilket alltsammans så förvånade mig, att jag knappast hade rum för mera förvåning, då en herre talade och sade: "Amerika, det är 'Större Sverige' det!" Amerika — Förenta staterna — må vara, hvad det vill och kan, men hvarför har ingen försökt att kristna det till *Större England?*

Ja, det är en dum fråga förstås, alldenstund kung Georgs hela rike är enligt folkmängdsstatistiken öfver fyra gånger större än allt hvad till den stora republiken hör. — Att i likhet med vännen i Linköping använda ordet *lilla*, skulle stöta på patrull. — Men Amerika är framför allt *engelskt*, icke blott i munnen utan i åthäfvor och uppsyn.

Alla dessa massor af helrakade mansanleten med hud så grof som gamla elefanters, äro icke de importerade från England? De tusentals paren uppvikta byxor, hvilka åtminstone i New York äro omotiverade, härstamma inte de från landet, där det alltid rägnar? Den evinnerliga duetten på varietén, vagabonden och gentlemannen, utbytande örfilar och tvetydiga vitsar, hvarifrån kom den? Utan allt tvifvel från engelskt håll. Hvarifrån den tjurhalsige boxaren utgått, vet hela världen.

Exempel skulle kunna ges i oändlighet. På nästan alla det yttre lifvets områden skall äfven den minst vane iakttagare, med någon kännedom om engelska förhållanden, upptäcka spår efter engelskt inflytande. Litet djupare forskadt upptäckes, att sentimentaliteten, som ligger på hvarje äkta yankees hjärtbotten, lagts dit af britter — och så vidare.

Men det engelska inflytandet på det amerikanska hemlifvet vill jag mäst beklaga, icke därför att det är engelskt utan därför att det är *halft* engelskt; man finner i det amerikanska hemmet

allt af det "glada Englands" tristhet utan behaget af det gedigna, patriarkaliska och traditionella. Det amerikanska hemmet är så prosaiskt, att det borde skrifvas om endast i statistiska tabeller.

Icke ens vid större högtider förmår någon fläkt af de för ett hem så välgörande lifsglädjen och fantasien att inträngа genom den ängsligt vaktade frontdörren.

Jag firade i Amerika min hittills tråkigaste jul. Plumpuddingen och kalkonen på juldagens middagsbord voro de enda tecknen till att högtid hade instundat. Jo, barnen funno några julklappar i strumporna på samma dags morgon och en knippa järnekskvistar hade stuckits i en vas och tidningarna illustrerade, huru julen *hade firats förr*, men intet julträd, inga hvita, brinnande ljus, inga lekar, ingen högtidsstämning. Prosan bör respekteras, men inför sådan generalprosa behåller jag hatten på.

Äfven "tacksägelsedagen" på hösten, en af de största högtidsdagarna, firas medels kalkonätning. Hvad man vanligen lefver af, skall jag på annat ställe söka göra klart för mina läsare; låtom oss nu se till *huru* man vanligen lefver inom det amerikanska hemmets väggar.

Ordning och punktlighet iakttagas på det noggrannaste. Måltidstimmarna äro så godt som fixa öfver hela landet, utom för själfva arbetsklassen, som till exempel nödgas äta frukost innan den lämnar hemmet på morgonen, alldenstund ingen frukostrast står på arbetsordningen. Kl. 9 serveras frukost, klockan 1 middag — som äfven kallas lunch — och på slaget 6 supé. Se där de så godt som obligatoriska måltimmarna.

Måndagen och tisdagen i hvarje vecka äro tvättdagar, och kläderna tvättas då i köket samt torkas på linor, som löpa i block mellan husets bakvägg och den från kolboden uppsvajande masthöga "klädpålen". Så lappas och lagas gamla plagg, så spikar man och skrufvar i gamla möbler, ändrar och flyttar och vänder ditt och datt — tills fredagen kommer. Fredagen är rengöringsdag. Lördagen likaså. Söndagen är ingenting att tala om. Och så går vecka efter vecka.

Inga "tillställningar"? Aldrig "främmande", som vända upp och ned på denna i sig själf berömvärda ordning? Nej, man *gör* inga bjudningar, och man *bjuder* inga främmande, men hvarje frände eller vän, om den vet att den är något så när välkommen, kommer att hälsa på emellanåt och då alltid precis klockan 9, 1 eller 6 och sätter sig utan vidare vid frukost-, middags- eller supébordet. När nu några slika gäster stött ihop en middag, har man

ett amerikanskt *at home*, som starkt nog påminner om ett engelskt, men som är femtio procent andefattigare och långtrådigare.

Sällskapet äter, trögt och lugnt, stiger upp från bordet, tackar ej för maten, troppar in i *the front basement* och slår sig genast ned i soffor och mjuka stolar. Det dröjer en god stund, innan någon säger något, och när någon sagt något, säger han inte mer på fem minuter. Ändå äro de släktingar och intima vänner allesammans.

"*Well, well, well* . . ." säger värden i huset. Då frågar värdinnan kusin Angeline, hvarför hon inte tagit sin man med sig. Kusin Angeline upplyser om, att hännes man aldrig hinner gå hvarken hem eller bort en hvardagsmiddag utan äter i ett "lunchrum" midt emot affären.

Den gordiska knuten är löst. Kusin Angelines mans affärer och liknande affärer — han gör i repslagerivaror — vridas och tänjas och tuggas på i en timme. Men på det torraste sätt i världen. Under tiden stoppa de yngre herrarna sina pipor, stryka eld mot skosulan och tända. De äldre männen smyga in en liten nypa tobak direkt i munnen. De äldre damerna, sig tämligen lika öfver hela jordklotet, köra hufvudena ihop två och två eller tre och tre och samtala i lågmäld, brådskande ton.

Förfriskningar synas icke till, och ingen skulle falla på den idén att vänta några. Emellertid går samtalet så där tämligen och ett par af de unga gubbarna förmå sig slutligen att byta några ord med de smärta, klarögda flickorna, hvilkas emellanåt uppflygande skratt göra så mycket, att främlingen inte gulnar i ansiktet af ledsnad.

Så där går det på till fyratiden, då en riddare af det tråkiga sällskapet stiger upp och utan det minsta lilla tillägg säger: — *Good-bye!* — och går. Det var så naturligt. Efter en halftimme försvinner en annan på enahanda sätt. Den tredje säger åtminstone: — Jag gissar jag går nu. Dock går ingen med den föreställningen att han haft tråkigt. Man är van att betrakta sådana där eftermiddagar såsom varande *allright*.

Men jag kunde inte vänja mig och jag ville inte.

'Genomsnittsamerikanen' och 'amerikanen'.

Det var intet lätt företag att leta upp amerikanen. Jag gick länge och sökte honom — typen —, ty en sådan skulle väl finnas. Många anse sig ha funnit honom: en reslig magerlagd gentleman med skälmen i ögonvrån, örnnäsa och ett stort hjärta innanför den af ett stjärnbaner slarfvigt hoptråcklade fracken eller bonjouren. Men jag var icke nöjd med den mannen annat än vid karnevalstillfällen. Jag sökte och sökte, och hvar skulle jag upptäcka honom, om ej bland New Yorks brokiga sex och en half milljoner? Det var "genomsnittsamerikanen" jag ville ha rätt på, ty han måste vara mitt obekanta x. Jag fann honom också slutligen, men vid närmare skärskådande befanns han vara något helt annat än — "amerikanen". Hvilket låter besynnerligt men är ganska enkelt.

"Genomsnittsamerikanen" är naturligtvis född i Amerika men af europeiska föräldrar af genomsnittsutvandrarnas slag, och stackars amerikaner, om de skulle värderas efter honom som standard!

Han har alla en uppkomlings fel och olater men är inte uppkommen så särdeles högt. Han tror sig vara en sann son af det land, slumpen lät honom födas i; han tror, att han är en mycket kunnig person, därför att han genomgått en *amerikansk* lägre eller högre bildningsanstalt; och han visar sin dumhet genom att häjdlöst skryta med sitt lands höga idealer, hvilka han icke förstår utan — låt vara ovetande — städse drar ned.

Genomsnittsamerikanen kallar Amerika världen och uppfattar t. ex. Europa som ett slags världsbihang, uppfödande blifvande emigranter eller "grönhorn", hvilket ej är så mycket att undra på då man tar i betraktande att han nästan för hvar dag träffar massor af de jämmerligaste typer till nykomlingar, såsom snaskiga judar, ryska landtbor och först och sist de som en sorts halfciviliserade rödskinn allmänt betraktade italienarna. Han blir despot i smått och älskar att vara *boss* exempelvis för ett arbetslag vid ett

bygge, där italienare och afsigkomna negrer kunna fösas som slafvar — *slafvar* skrifver jag — för 1 à 1,50 pr dag. Somliga skrifva förstås detta på självständighetsbegärets konto, hvilket vore rätt, om ordet "missriktade" sattes framför det värda kontots namn.

Men genomsnittsamerikanen böjer sig gärna för den allsmäktiga dollarn, och han har en respekt blandad med hänförelse för all slags öfverdrifven sport, i all synnerhet för den råa boxningen. Han njuter obeskrifligt af att se två halfnakna slagskämpar mura igen ögonen eller slå in käkarna på hvarandra, och då en slutligen blifvit "golfvad" och måste bäras ut ur ringen, stämmer han upp i ordens egentliga bemärkelse vilda tjut för segraren — om han inte förlorat pängar genom den besegrades fall nämligen.

Hans sätt att uppträda, han må tala inför en församling, utbjuda sina varor från disken eller göra hvad som hälst, är frankt, jämförelsevis lifligt och skenbart ärligt, men man behöfver ej vara mycket skarpsynt för att spåra det genomegoistiska syftet i alla hans handlingar.

Och han är alltid med och jobbar i valsedlar. När statsguvernörsvalet kommer på tapeten, sluter han sig gärna till den mäst betalande kandidaten och erbjuder sig att skaffa så och så många röster; vid stundande presidentval erbjuder han vanligen den eller den kandidatens vänner sina ovärderliga tjänster. Råkar han vid sådana tillfällen vara saloonägare — krogvärd —, kan han uträtta mycket för fosterlandet, ty intet är så lätt som att få folk att ta öl för ärende.

En historia, som står i ett visst sammanhang med och belyser genomsnittsamerikanens politik! En mr Henderson, folkrepresentant från Iowa, brukade vid tiden strax före nytt val bland farmargubbarna i staten gratis utdela frö. Det hade också lyckats honom att tack vare denna klokhet kvarstå i folkgunsten och bli omvald flera gånger, men anno 1898 såg det betänkligt ut, ty då föllo många af hans frön på hällebärget.

Mr Henderson erhöll då en massa skrifvelser, som talade tydligt språk. Än begärdes täljknifvar i stället för frö, än spik eller mindre verktyg etc. En morgon kom från en bondhustru ett bref kort, hvars innehåll förtjänar att återges. Det löd:

> Johns inflytande kan inte fås för fritt frö värdt femton cent, men om ni vill skicka mig en ask hårnålar, skall jag se till honom. *Hans hustru.*

Huruvida mr Henderson expedierade ordern förmälde icke historien, men han omvaldes äfven denna gång.

Allé i Central park.

Så ändtligen "amerikanen". Han har gunås också brister — alldenstund ingen är fullkomlig, och alldenstund hans farfars far eller kanske dennes far — det här är ju mera bildlikt än statistiskt taladt — var en sådan där genomsnittare. Men dessa brister spela en ringa roll jämsides med hans många goda egenskaper. Han kan i viss mening liknas vid den mogna frukten, då den förutnämnda typen kan betraktas som en kart.

Det är ett nöje att arbeta för min amerikan eller att ha honom i sitt arbete. Han är aldrig tvetydig eller excentrisk utan rättfram och förstående, och han gör affärer lika öppet som han säger sin ärliga mening. Det är något bredt hos amerikanen, någonting friluftsridderligt, som gör att man ej låtsas märka hans drastiska fauter, när han någon gång skall spela "kulturmänniska" — ja, man till och med småler godt, då han i damers närvaro låter virginiabussen falla i någon af de i rummet alltid tillstädesvarande spottkopparna.

Men ingen får tro, att han är rå; det är någon annan, som är det. Nej, han och den i Amerika resande européen äro de enda, som på civiliseradt sätt lyfta på hatten, då de möta en bekant, som inte är deras dubror, eller då de råka att trampa på en ömtålig kjol. Få infödingar underlåta att stiga upp för en kvinna i en öfverfylld spårvagn, men hälsa som folk kunna de flästa inte. Och jag hyllar ej det ständiga manshattslitandet, men nog frågar man sig själf, hur det står till med herrarna i ett land, då man kan gå en månad i dess förnämsta stad utan att bevittna fler än ett dussin hattlyftningar. Det är sant, att man i en världstad ej möter bekanta på hvar kvadratmeter, men det är icke orsaken i detta abnorma fall — den måste sökas i den allmänna bildningsgraden. Oartighet tillkommer vanligen af tölpaktighet, och tölpaktighet är ju brist på bildning.

Att genomsnittsamerikanen och amerikanen i hvardagslag äro praktiska från skorna till hatten, behöfver väl knappast sägas, men jag vill särskildt påpeka, att bägge äfven ha gemensamt en stor portion *naivitet*. Hos den förre framträder naiviteten skarpast i hans svaghet för bullermusik och i hans förtjusning öfver den råa styrkans segrar; hos den senare sticker det stora barnet tydligast fram i hans förmåga att vid nationella fästtillfällen arbeta sig upp till extas.

Man vet ej, om man skall gråta eller skratta, när den annars lugne och prosaiske amerikanen ägnar ett tal åt minnet af någon *glorious hero*, ty då sitter han upp på en uthvilad pegas, i början som för att motionera, men snart bär det i väg uppåt, uppåt, man

hör vingarna susa och ser fradgan kring det ädla djurets mun, det blixtrar och dundrar, så man fruktar, att ryttarens sista stund är kommen, men själf rädes han intet, ty han är uppriktigt hänförd, och slutligen ser man som i en stilla, ljus sky:

1) vinghästen, sakta seglande,

2) amerikanen, rak i ryggen, med förklarad panna, högra handen uppsträckt,

3) "hjälten", sväfvande öfverst i ett purpurmoln, drypande af blod och höljd af lagerkransar med långa band i rödt, hvitt och blått.

När man är naiv och på samma gång kär, har man lätt för att bli ganska galen; amerikanens fosterlandskärlek, när den riktigt skall visas, tar lätt formen af akut galenskap, såsom i ofvan angifna fall, men detta är kanske bättre än utländskerigalenskap ...

Och nu nog om dessa herrar. De böra inte fotograferas och retuscheras, ty då komma de som de flästa andra fotografier att sakna de viktiga smådragen och bli bara lögnporträtt att sätta i ett divanbordsalbum.

'Det rika amerikanska bordet'.

Matfrågan i New York, och i hela landet, är en i synnerhet från svensk synpunkt mycket stor fråga, ty vi svenskar äro bortskämda i det hänseendet. Jag umgicks gunås inte med plutokratin men hade godt tillfälle att få en inblick i den burgna medelklassens hemförhållanden och åt åtskilligt af dess mat, hvilket senare hade till följd, att min goda svenska aptit under de tre sista månaderna var som bortblåst. New Yorks tidningar sökte väl inbilla mig, att orsaken till de talrika magsvagheterna i staden vore att söka på amerikanernas kräsliga bord, men jag hade all anledning att tvifla.

De kunna inte *laga* maten därborta, eller de ta sig icke tid därtill, det var och är förnämsta orsaken. I nio fall af tio köpes, lagas och lägges maten upp inom en och samma timme, och fråga förste bäste läkare hur nyttigt det kan vara att sedan gå till bords, eller be någon till kokerska född säga sin mening om saken. Hon skulle påstå, att jag vore en lögnare eller hännes fjärran yrkessystrar galningar. Och sådan hoprörning af likt och olikt!

Jag mår sannerligen illa af att tänka på allt det jocks-ihop jag fick i mig. *Irish stew*, som jag oskyldigt trodde höra till ditresans emigrantkost endast, träffade jag om och om igen, hos både bättre och sämre, i det förlofvade landet. I den stufningen, som är till hälften flytande, till hälften fast föda, ingå ett par dars lämningar från fat och — tallrikar. På heder, det är lika sant som vanligt! Så kommer *hash*, en ännu mer allmän rätt. Den är hackad och ett par gånger vänd i en stekpanna, och i densamma hvila rästerna efter ytterligare tvänne dars ordinär — amerikanskt ordinär — föda och ej sällan kvarlefvor af irländska stufningen! Om dessa makalösa rätter utebli någon vecka, kan man vara säker på att husmodern lagt sig att dö.

Stekt oxlefver, utan ämne till sås, höll på att bringa mig til förtviflan. Men den var så billig. Och halfkokta majsfröstockar

lågo till hands hvarannan dag under sommaren, och dem skulle man breda litet smör på och gnaga af på samma händiga sätt som kannibalen gnager af en missionärsbenknota. Om ni lägger några rågkorn i varmt vatten, tar upp dem efter några minuter, brer litet smör på dem och så tuggar friskt på, kan ni göra er en god föreställning om läckerheten hos en halfkokt majsfröstock.

Kött- och fiskrätterna voro vanligen alltid förstörda af den usla tillagningen — kanske för att de skulle bli öfver till "stewen" och "hashen"! Hvad jag mäst saknade hos dem, var god och efter hvarje rätt lämpad sås. Endera bestods ingen sås alls eller smakade den soya och enahanda som på en sämre stockholmskällare.

Om litet soppa hade synts till en eller annan gång, skulle jag dock nu tänkt en vänlig tanke för amerikanska kökets räkning, men soppan anser det köket bestämdt icke vara värd de till kokningen åtgående kolen. För rästen fick man ju i soppans ställe risgrynsvälling i små tvålkoppliknande porslinskärl. Vällingen kallades emellertid pudding och dessert och åts med tesked. Ett annat soppsurrogat var "brödpudding", gammalt bröd upplöst i mjölk och för skams skull tillsatt med några korinter och litet hvitt farinsocker. Servering etc. se rispuddingen!

Allting måste tas så praktiskt och ekonomiskt som möjligt. Närver och andra bisaker få rätta och packa sig därefter. Men en så praktisk husmor som den lilla tandläkarfrun jag gästade en het sommarmorgon, vid frukosttiden klockan 9, kan knappast tänkas annorstädes än i Amerika.

Frun och hännes man dentisten, två dingliga pojkar och en tjänstflicka bodde i ett "privathus" och hade således en liten gårdstäppa utanför köksfönsterna. Vi slogo oss ned vid frukostbordet i bottenvåningens mellersta rum eller *the dining room,* och vi beklagade oss öfver värmen. Alldenstund jag i det fönsterlösa rummets halfdager tyckte mig se några sådana där konstiga småkärl med härlig sallad, anmärkte jag, att det skulle bli riktigt skönt att få litet färskt morgonfoder.

Det blef rätt skönt, men jag begrep inte en smul hvad jag åt. Först tog jag en liten grön hög och hällde vinättika på. Det smakade gräslök, men gräslök var det inte. Så tog jag en annan portion grönt, sallad, tänkte jag. Det var gröna blad, men salladsblad ej. Ingen anledning fanns att tro, det de ville förge mig, så jag gjorde inga frågor, men allt hvad jag vidare höll till godo med, osten, brödet, kaffet — alltsammans fick en från, lökaktig smak.

Efter frukosten föreslog värden, att vi skulle se på ett par

blomster, som han hade dragit upp därute i täppan. Han var själf mycket intresserad af sina skyddslingar, hvilka i förbigående sagdt befunnos vara af det slag man ser i fattighusfönster, men jag kom att stanna i ett annat hörn af täppan, ty där fick jag igen morgonfodret. Ett dussin stubbade, grofva rödlöksplantor sköto upp mellan ett par bugande solrosor. Vi hade ätit vanlig rödlöksblast med ättika till frukost. Och det andra, vet ni hvad det var? Jo, hvad rädisor i naturligaste tillstånd visa ofvan jord. Vid den frukosten felades bara potatisstjälk.

Men enligt min tanke är det just tack vare de vid hvarje mål förekommande vegetabilierna, man kommit att tala om "det rika amerikanska bordet". Ty utan dem borde det heta om inte precis det fattiga så det tarfliga dito.

Frukt på bordet t. ex. ser ju alltid både rikt och godt ut. De såsom mäst matnyttiga betraktade och använda frukterna äro tomaterna. Vidare brukas bananer, äpplen — hufvudsakligast i form af sur *apple sauce* —, apelsiner, drufvor och persikor samt jordgubbar, hallon, blåbär och andra välsignade slag. Och fruktpajen må ej förglömmas. Men ni, som reser västerut på hörsägner för att förtjäna mycket pängar och för att riktigt moja er, tro inte nu att allt det där kommer på en gång eller för intet eller är så märkvärdigt, ty då bedrar ni er. Ej för roskull serverar man i tvålkoppar; hvarje cent därute är en slant, som man räknar med, hvilket icke ofta är förhållandet hemma i Sverige med öret.

Det torde emellertid ej vara alldeles förkastligt att förmoda, det själfva yankeesmartheten står i viss obligation till grönsaks- och fruktätandet. Det föreföll mig alltid som om den det gjorde, och en gång såg jag då smartheten och vegetarismen sammansmultna i bokstafligen en person. Personen var en ung verkmästare vid ett större kvarnverk. Han var mager utan att se lidande eller svag ut. Hans ögon voro med öfverallt och så tankarna, och när han kom i ens närhet, var det som om någon slagit upp ens sängkammarfönster en blåsig vårmorgon. Den karlen åt, enligt egen utsago och enligt hvad jag själf såg, många gånger till middag endast ett par eller tre stora äpplen och några skifvor hvitt bröd. Ibland kaffe därtill, ofta blott vatten.

I ett typiskt amerikanskt hem slösas visst icke med maten, hvilket jag velat framhålla, och där drickes föga eller intet "starkt". Ja, till och med ölet och vinet anses höra utom hemmet. Häraf Hall Caines med fleras åsikt, att amerikanska folket är planetens nyktraste. Kaffe och te drickes däremot i stora kvantiteter *till*

och icke "ofvanpå" nästan all slags mat — ur koppar, som äro anmärkningsvärda icke blott för rymdens skull utan äfven för gedigenhetens: den ovane bör, innan han försöker att dricka ur dem, öfva läpparna öfver ett pännskaft eller dylikt. På sommaren hör ett glas iskallt vatten, vanligt eller kolsyradt, till hvart kuvert. Se där "det rika amerikanska bordet"!

Innehåll.

Sid.

Kort förord 5

Om landsmännen.

»Femtio dollar i månaden och allting fritt» 11
Amerikafebern och dess sviter 14
Ute bland och hemma hos landsmännen 19

Allmänna iakttagelser.

En tripp i New York City 27
England i Amerika 44
»Genomsnittsamerikanen» och »amerikanen» 47
»Det rika amerikanska bordet» 53

3477-125
Lot 50

THE LIBRARY OF CONGRESS

APR 18

BOUND BY
HNM

LIBRARY OF CONGRESS
0 014 221 743 0